

Pressiteade

Luxembourg, 26. aprill 2022

Intellektuaalomand ei ole ELis täielikult kaitstud

Intellektuaalomandi õigustel on teadmispõhises majanduses suur roll: nendega tagatakse ettevõtetele ja autoritele võimalus saada oma loomingu eest tasu. Samuti annavad need tarbijatele kindlust kvaliteedi ja ohutuse suhtes. Täna avaldatud eriaruandes hoiatab Euroopa Kontrollikoda aga, et ELi intellektuaalomandi kaitse õigusraamistik ei ole nii tõhus kui see võiks olla. Kuigi kehtiv raamistik pakub mõningaid tagatise, esineb endiselt mitmeid puudusi, eelkõige ELi disainilahenduste direktiivis ja ELi lõivude mehhanismis. Audiitorid rõhutavad ka seda, et kasuks tuleks ELi ja liikmesriikide süsteemide suurem ühtlustamine.

Intellektuaalomandi õigused on ELi ülemaailmse konkurentsivõime jaoks üliolulised. Intellektuaalomandi õigusi intensiivselt kasutavad tööstusharud annavad ligi poole (45 %) ELi SKPst väärtuses 6,6 triljonit eurot ja moodustavad peaaegu kolmandiku (29 %) ELi tööhõivest. Igal aastal kaotatakse võltsitud toodete müügi tõttu seaduslikus majanduses hinnanguliselt 83 miljardit eurot. ELi Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) hiljutise hinnangu kohaselt annaks võltsitud toodete probleemi tõhus lahendamine ELi majandusele juurde 400 000 töökohta. Võltsitud toodetega kaasnevad ka märkimisväärsed ohutusriskid, nagu ilmnes hiljuti COVID-19 pandeemia ajal. Seetõttu teevad Euroopa Komisjon, teised ELi asutused, nagu EUIPO, ja liikmesriikide ametiasutused märkimisväärsed jõupingutusi, et tagada intellektuaalomandi õiguste kaitse kogu ELi ühtsel turul.

„Intellektuaalomandi õigused on ELi majanduse jaoks keskse tähtsusega: nendega edendatakse innovatsiooni ja investeeringuid ning võideldakse võltsimise ja selle kahjulike tagajärgede vastu,“ ütles auditi eest vastutav kontrollikoja liige Ildikó Gáll-Pelcz. „Kehtiv ELi raamistik ei taga aga kõigile intellektuaalomandi õigustele vajalikku kaitset. Loodame, et meie soovitusel aitavad ELil tõsta õiguste kaitse ühtse turu jaoks nõutavale tasemele.“

Audiitorid märgivad, et ELi kaubamärkide kaitsmiseks on kehtestatud seadusandlikud ja toetusmeetmed. Samas juhivad nad tähelepanu puudustele ELi disainilahenduste direktiivis, millel peaks olema võrdne mõju kogu ELis. Praegusel kujul on disainilahendusi käsitlev ELi õigusraamistik puudulik ja vananenud. Selle tagajärjel ei ole riiklikud ja ELi süsteemid ühtlustatud, mistõttu on liikmesriikide tavad disainilahenduste taotlemisel, läbivaatamisel, avaldamisel ja registreerimisel erinevad, mis toob kaasa õiguskindlusetuse. Lisaks juhivad audiitorid tähelepanu sellele, et puudub kogu ELi hõlmava kaitse kord kõigi toodete jaoks. ELi geograafilise tähise

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid. Aruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

raamistik ei hõlma mittepõllumajanduslikke tooteid, nagu käsitöötooted ja tööstusdisainilahendused, kuigi mõnes liikmesriigis on olemas õigusaktid nende kaitsmiseks.

Audiitorid seavad kahtluse alla ka ELi lõivude mehhanismi, täheldades märkimisväärseid erinevusi ELi lõivude ja riiklike ametiasutuste võetavate lõivude vahel. Nad leidsid, et ELi intellektuaalomandi lõivude struktuur ei kajasta tegelikke kulusid. Kuigi on olemas kriteeriumid lõivude kehtestamiseks ELi tasandil, on audiitorid seisukohal, et puudub selge meetod nende struktuuri ja suuruse kindlaksmääramiseks, mille tulemuseks on liiga kõrged lõivud, mis tekitavad akumulieritud ülejäägi (EUIPO 2020. aasta raamatupidamise aastaaruandes üle 300 miljoni euro). Audiitorid rõhutavad, et see on vastuolus ELi õiguses sätestatud tasakaalustatud eelarve põhimõttega.

Kuigi ELi intellektuaalomandi õiguste kaitse raamistik on olemas ja toimib üldiselt hästi, juhivad audiitorid tähelepanu mõningatele puudustele selle rakendamisel. Eelkõige ei kohaldata intellektuaalomandi õiguskaitse tagamise direktiivi kogu ELis ühetaoliselt, seega ei taga see siseturul intellektuaalomandi kaitse ühtlaselt kõrget taset. Ka tollikontrolli puudused ja ebajärjekindlus liikmesriikides mõjutavad õiguste kaitse tagamist ja võltsimisvastast võitlust negatiivselt. Intellektuaalomandi õiguste kaitse ELis on seetõttu erinev, sõltudes impordi kohast. Audiitorid märgivad ka, et ELis on võltsitud kaupade hävitamisel erinevad tavad, mis võivad ajendada võltsijaid importima oma tooteid ELi kohtades, kus kontrollid ja sanktsioonid on leebemad.

Selgitav taustteave

ELi intellektuaalomandi õigusi reguleeriv raamistik põhineb ELi määrustel, direktiividel ja olemasolevatel rahvusvahelistel intellektuaalomandi lepingutel. Selle eesmärk on pakkuda kaitset kõigis ELi liikmesriikides, luues ühtse ELi süsteemi, mis koosneb ELi ja liikmesriikide intellektuaalomandi õigustest.

Eriaruanne 6/2022: „ELi intellektuaalomandi õigused: kaitse ei ole täielikult tagatud” on kättesaadav Euroopa Kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu).

2019. aastal avaldas kontrollikoda ka arvamuse EUIPO eelarvekomitee kavandatava finantsmääruse kohta, milles kutsus üles raha ülejääki tootlikult kasutama.

Kontrollikoda tutvustab oma eriaruandeid Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule ning teistele huvitatud pooltele, nagu liikmesriikide parlamendid, ettevõtlusringkondade sidusrühmad ja kodanikuühiskonna esindajad. Valdav osa aruannetes esitatud soovistest viiakse ka ellu.

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois – e-post: vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer – e-post: damijan.fiser@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti – e-post: claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547